

Indhold

Kalender, side 1	Indkaldelse til generalforsamling, side 1
Tak for hjælp ved DRs filmoptagelser 2017-01-21, side 2	Nerthus, side 3
En målstyret vej til skolen, side: 7	Navne og adresser, side 8
Næste nyhedsbrev, side 8	

Kalender

Generalforsamling mandag den 6. marts, 2017, kl. 19

Påskeudstilling og påskeåbent

Torsdag den 13. til mandag den 17. april.

Sommeråbning fra tirsdag den 18. april til og med 21. oktober

Tirsdage fra kl. 14 til 21 og lørdage fra kl. 14 til 17.

Sommerferieåbent ugerne 29-30-31

Alle dage fra kl. 14 til 17.

Indkaldelse til generalforsamling

Generalforsamlingen afholdes mandag den 6. marts kl. 19 i Lindeværftet.

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Fremlæggelse af regnskab
4. Behandling af indkomne forslag
Forlag skal afleveres til bestyrelsen senest en uge før generalforsamlingen
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer iht. §4. På valg er:
  - Barbara Mai (Ønsker ikke genvalg)
  - Johnny Christensen (Ønsker ikke genvalg)
  - Gunnar Poulsen (Ønsker ikke genvalg)
6. Valg af suppleant. På valg er
  - Lis Carstensen (Villig til genvalg)
7. Valg af revisor. På valg er
  - Jens Herborg (Villig til genvalg)
8. Fremlæggelse af budget og det årlige kontingent
9. Eventuelt

Fra den korresponderende reder

Den 21. januar gennemførtes nogle sejlads med Tilia i samarbejde med **Danmarks Radio** med det formål at filme nogle væsentlige aspekter af Bronzealderens transportmuligheder.

Så tæt på redaktionens slutning kan en fyldestgørende beskrivelse ikke nås.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at den succesfuldte dag næppe var blevet til noget uden væsentlig assistance fra nærliggende klubber (udover nogle venlige vejrguder).

Medlemmer fra **kajakklubben** bragte Tilia fra beddingen hen til **Nordborg Roklubs** bro. Klubben havde stillet broen til rådighed og havde accepteret, at vi monterede endnu en klampe på broen. Også deres udendørs bænkarangement blev anvendt til udskænkning af varm suppe mellem de to sejlads.

Nydambådens Laug havde velvilligt stillet redningsveste til rådighed.

Deutsche Ruderverein Norderharde havde stillet sit vidunderlige klubhus til rådighed.

Sønderborg Brandværns Søredningstjeneste stillede med en søredningsjolle for at forøge sikkerheden og for at danne platform for **DRs** fotograf på den første sejlads.

Selv om der sidenhen skal beskrives mere om dagens forløb, dog disse ord om **DR**:

Det var morsomt og imponerende at se den professionelle tilgang som de forskellige grupper havde til jobbet. De første vi mødte var kostumefolkene, der indhyllede os i ejendommelige klædningsstykker og siden sminkede os (oh dear).

Siden oplevede vi optagefolkene, der brugte op mod en halv snes optagelser for omhyggeligt at kreere en umiddelbarhed i mødet mellem to deltagere.

DR-staben, vel 12-14 personer, var meget behagelige at omgås, udadvendte som de var.

Vore egne deltagere i dagens "anstrengelser" har med deres deltagelse fået tak nok.

Vi var glade for at vi kunne deltage og derved udbrede samfundets kendskab til Hjortspringbåden og -lauget.

Dyvig, 22. januar 2017

Knud V. Valbjørn

PS: Som jeg har fattet det, vil **DR's** udsendelse indledes på **DR1**, 2. april kl. 20:00. Vores indlæg vil være 9. april som nr. 2, **DR1**, kl. 20:00.

Nerthus

Kilde: Wikipedia, den frie encyklopædi. Sønderjyllands Oldtid af H.E. Sørensen.

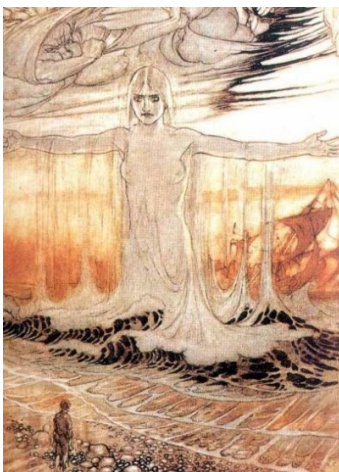
Nerthus (sandsynligvis oldgermansk *Nerbuz, beslægtet med Njord) var en urnordisk eller oldgermansk jord- og frugtbarhedsgudinde, samt gudinde for fred og velstand.

Historisk baggrund

Nerthus kendes alene fra den romerske historiker [Tacitus](#), der skriver om nogle nordgermanske stammer baseret på sekundære kilder:

Der er intet bemærkelsesværdigt om nogen af disse stammer ud over deres fælles dyrkelse af Nerthus, det vil sige Moder Jord. De tror, at hun interesserer sig for menneskenes gøremål og at hun færdes blandt dem. På en ø ude i havet er der en hellig lund, hvor der holder en hellig vogn dækket af et klæde. Kun én præst er det tilladt at røre den. Han kan fornemme gudindens tilstedeværelse, når hun er dér i sin helligdom, og han følger hende med stor ærbødighed, når hun trækkes af sted af køer. De steder, hun vælger at ære med sin tilstedeværelse og tage ophold, fejres det som en festlig højtid: Ingen drager i krig, ingen løfter våben – faktisk lægges alle våben bort. Kun da kendes fred og ro, og de prises indtil gudinden, træt af menneskers selskab, føres af samme præst tilbage til sit tempel. (fra Germania, kap. 40)

Det vides ikke nærmere, hvilken landmasse den omtalte "ø ude i havet" hentyder til, men det tolkes ofte i Danmark som en reference til [Fyn](#). Principielt kunne det også sagtens henvise til [Sjælland](#) eller sågar den

[skandinaviske](#) halvø, en tolkning som har svenske tilhænger. I [Tyskland](#) tolkes det, som en af øerne dernede, enten i Vadehavet eller i Østersøen.

Gudindens navn er nært beslægtet med navnet på den nordiske gud [Njord](#), men da Nerthus ikke kendes fra andre kilder og da der er et årtusinde mellem Tacitus og [eddaernes](#) beskrivelse af de nordiske guder, kan man ikke vide noget med sikkerhed om forholdet mellem de to. Der gives dog en lang række forskellige teorier.

Det menes faktisk at hendes vogn ligger på bunden af Hellesøe på Als. Man mente også dengang at det var Als der var tættest på gudernes land, det er derfor der er så mange gravhøje på Als. Det er de gamle konger fra Fyn, Sjælland og Jylland der er begravet på Als, fordi så havde de ikke så langt til Valhal.

Teorier

Den engelske forsker Hilda Davidson har foreslået, at Nerthus og Njord oprindeligt udgjorde et guddommeligt søskendepar, der sammen havde børnene Frej og Freja (disse to beskyldes selv i Lokasenna for at have et incestuøst forhold). Snorri Sturluson skrev tillige i Ynglingesaga, at broder-søster-ægteskaber var udbredte og accepterede blandt vanerne, men ikke blandt aserne. I en sådan konstellation skulle Nerthus altså være gudinde for agerbrug og landets afgrøde, som modstykke til Njord, der var gud for havet og fangsten på havet.

I vikingetiden var dyrkelsen af søskendeparret Frej og Freja meget udbredt, hvorimod Njord indtager en noget mere tilbagetrædende rolle. Er ovenstående teori korrekt, kan Frej og Freja tænkes at have overtaget deres forældres rolle med tiden. Freja havde også en berømt vogn, ganske som Nerthus ifølge Tacitus' beskrivelse – dog blev denne trukket af katte, ikke af køer.

Andre har ment, at Nerthus og Njord var to aspekter af én og samme gud, der i så fald enten var hermafrodit eller i stand til at skifte køn.

Njord (norrønt *Njörðr*) er i nordisk mytologi en af vanerne. I de islandske kilder blev Njord knyttet til havet, og fungerede som gud for søfart, herunder fiskeri og handel, vinde og frugtbarhed (rigdom). Det østnordiske materiale tyder på at Njord her blev opfattet som en frugtbarheds- og velstandsgud, der var knyttet til indlandet, i modsætning til det vestnordiske, hvor han som nævnt var knyttet til kysten. I vikingetiden var han som frugtbarhedsgud nærmest blevet fortrængt af Frej, der sandsynligvis havde overtaget nogle af de attributter og egenskaber, der oprindeligt var blevet tillagt hans far. Han er gift med Skade, men de lever ikke sammen. Hans børn er Frej og Freja, hvem deres mor er er i dag ukendt. Efter krigen mellem aser og vaner bliver han sammen med sine børn udleveret som gidsler til aserne, blandt hvilke han tager bolig.

Njord har været genstand for flere videnskabelige teorier og diskussioner. Hans navn etymologisk er nært beslægtet med den ældre germanske gudinde Nerthus, der omtales af Tacitus.

Sammen med de mange tilfælde af stednavne, der indeholder hans navn, har det givet anledning til spekulationer om, at han tidligere i historien har haft langt større betydning i nordisk religion end de bevarede kilder viser.

Karakteristik

I [mytologien](#), som er blevet bevaret i den [islandske litteratur](#) beskrives Njord som en af de guder, der bor i [Asgård](#). Hans gård kaldes [Noatun](#) (norrønt: *Nóatún*), der betyder skibsgård, et navn der uden tvivl stammer fra hans relationer til fiskeri og søfart. Han blev derfor associeret med menneskelige aktiviteter på og ved havet og ikke havet i sig selv, de nordiske [havguder](#) var i stedet [jætterne Ægir](#) og [Ran](#). Njord er far til frugtbarhedsguderne Frej og Freja. Hendes navn findes imidlertid ikke i nogen kendt kilde. Njord tilhører vanernes æt, og boede oprindeligt i [Vanaheim](#), men efter krigen mellem aser og vaner blev han som led i fredsforhandlingen udvekslet som [gidsel](#). Sammen med sine børn flyttede han derpå til [Asgård](#). I [Ynglingesaga](#) fortælles det, at han tidligere havde været gift med sin eget søster, men [aserne](#) forbød den slagt [incestuøse](#) forhold. Et levn til den før-kristne opfattelse kan muligvis udledes litterært, da man i islandske oversættelser af [klassiske litterære værker](#) oversatte den [romerske gud Saturn](#) med Njord.

En anden af de få bevarede myter, hvor Njord har en hovedrolle, findes i den [Yngre Edda](#). Her findes historien om, hvordan jættekvinden Skade som compensation for, at aserne har dræbt hendes fader [Tjasse](#), får lov til at vælge sig en husbond blandt dem – dog må hun kun vælge ud fra deres fødder. Hun vælger det smukkeste par fødder i den tro, at de tilhørte [Balder](#), men det viste sig at være Njord. De lever dog som separerede, fordi ingen af dem kan holde ud til at bo på det sted, den anden foretrækker. Skade vil bo i de kolde og vilde bjergegne, mens Njords boliger ligger ved rige fiskelejer og frugtbare landsbrugsområder tæt ved havet. Motivet med valg af ægtefælle vha. fødderne rummer tilsyneladende spor af et urgammelt ægteskabsritual; det kan fx genfindes i [indiske](#) fortællinger, ligesom i eventyret om [Askepot](#).

Alternativ teori

[Tacitus](#) angiver ingen kilde til sine oplysninger, og man kender en tilsvarende kult hos Ægypterne hvor Moder Jord, [Isis](#) en gang om året vaskes i forbindelse med den årlige oversvømmelse langs [Nilen](#). Det vil sige at Tacitus kan have overført en kult fra Ægypten til Germanien. Fordi Romerne have en forestilling om at germanerne var børn af [Herkules](#) og Moder Jord. Så var det logisk at de måtte kende og tilbede den gudinde som var deres mor.

Etymologi

Navnet Njord kan spores til det [protogermanske](#) ord *Nerþuz* og det [indoeuropæiske](#) *Nerthus, der formentlig har haft betydningen *kraft*. den tolkning bygger primært på den mulige forbindelse til det [gælske](#) ord *ner*, der betyder kraft eller magt. Vikingetidens navn *Njörðr* korresponderer til navnet på en ældre germansk frugtbarhedsgudinde, *Nerthus*, som den [romerske](#) forfatter [Tacitus](#) omtaler i sit værk *Germania* fra 1. århundrede e.v.t. Det er blevet foreslået, at Njord har skiftet køn, fordi [navneord](#) i [femininum](#) med u-stammer forsvandt fra [germanske sprog](#), så kun [maskulinum](#) u-stammer var kendt i vikingetiden. Andre mener imidlertid, at sådanne ændringer ikke kan skyldes [grammatiske](#) forandringer alene, men må være resultatet af religiøse forandringer. *Njörðr* kan også være relateret til den nordiske gudinde [Njörun](#).

Nerthus

"Nerthus" af Emil Doepler (1905).

Et af de største spørgsmål, er *Njords* forbindelse til gudinden *Nerthus*, der beskrives af Tacitus i 1. århundrede e.v.t. "Nerthus" er en latiniseret udgave af det rekonstruerede germanske navn *Nerþus, dvs. "Nerthus" er den feminine udgave, af hvad *Njörðr* må have heddet i 1. århundrede. Forbindelsen bygger således på et lingvistisk slægtskab, men den direkte forbindelse mellem jernalderens *Nerthus* og vikingetidens *Njord* er ukendt, da hun ikke optræder i nogle af de yngre kilder, ligesom *Njord* ikke kendes fra den tidligere periode. Men det er bl.a. blevet foreslået, at guden har skiftet køn, tidligere har været opfattet som hermafrodit, eller at *Nerthus* er *Njords* søster og oprindelige hustru, hvis eksistens bl.a.

fremgår af *Lokesenna*, men hvis navn ikke nævnes. En af de mest udbredte teorier er, at *Nerthus* er en senere glemt partner i et oprindeligt guddommeligt søskendepar, der strukturelt minder om søskendeparret *Frej* og *Freja*, som så på et tidspunkt har overtaget deres plads i religionen.

Tacitus' beskrivelse af *Nerthus* har mange ligheder med *Kybele*kulten fra Romerriget. Det skyldes sandsynligvis, at Tacitus har suppleret sin beskrivelse af en fjern og eksotisk germansk kult med elementer fra de religioner han kendte fra sit eget hjemland. Mange af hans beskrivelser bekræftes dog også af arkæologiske fund, fx at vogne blev brugt til religiøse processioner, hvilket *Dejbjerg*vognene tyder på.

Hadingus

Der er også blevet peget på paralleller mellem *Njord* og helten *Hading* (*Hadingus*) fra *Saxo Grammaticus'* *Gesta Danorum* fra 13. århundrede. Det drejer sig bl.a. paralleller til ægteskabet med *Skade*. En af dem findes i beretningen om hvordan *Hading* vælges af sin senere hustru *Regnhild*, det skete ved at hun under en fest valgte ham blandt de andre mænd, mens hun udelukkende kunne se deres underben og fødder. Senere i historien klager *Hading* over, hvordan livet væk fra havet plager ham, og at han forstyrres af ulvenes hylen, hos *Regnhild*. Hun klager på sin side over livet ved havet, hvor hun irriteres af mågernes skrig. *Georges Dumézil* har tolket dette sagn som helten *Hadings* passage gennem alle de tre funktioner i fra egen hypotese om den tredelte indoeuropæiske samfund. *Dumézil* mener således, at *Hading* afslutningsvis bliver et *Odin*-helt, dvs. opnår status af konge og magiker. Det mener han, er en parallel til *Njords* transformation fra vane til as i forbindelse med *Krigen* mellem aser og vaner.

Svafrþorinn

I strofe 8 af eddadigtet *Fjölsvinns*mál omtales *Svafrþorinn* som fader til den *Menglöð*, som helten *Svipdagr* efterstræber. Flere forskere har spekuleret i om *Menglöð* er identisk med gudinden *Freja*, og at *Svafrþorinn* derfor er et andet navn for *Njord*. Denne teori kompliceres imidlertid af etymologien bag navnet *Svafrþorinn* (*þorinn* betyder "modig" og *svafr* betyder "sladder" (eller måske snarere sove), hvilket ifølge *Rudolf Simek* kun vanskeligt kan forbindes med det, vi ellers vi om *Njord*.

Teorier om funktion og oprindelse

De sparsomme kilder til *Njords* rolle i vikingetidens religion, og de levn, der tyder på, at han tidligere kunne have haft meget større betydning i religionen, har ført til mange spekulationer over gudens oprindelige betydning i de ældre tider.

Bent Aasand.

En målstyret vej til skolen

Dette er titlen på en konference, hvor første del blev afholdt på Gram slot den 8. december 2016. Som repræsentant for vort laug deltog undertegnede og nedenstående er et kort referat af dagen.

Baggrunden er, at kulturministeren og børne- og undervisningsministeren i 2013 besluttede at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Det er formålet at styrke de resurser, som der er i kulturinstitutionerne i forbindelse med skolernes undervisning. Til det formål blev der oprettet et netværk, kaldet Nationalt netværk af skoletjenester. Dette netværk skal opsamle erfaringer fra hele landet om samarbejdet mellem skoleverdenen, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer.

Der er allerede indsamlet en del erfaring om et sådant samarbejde. Kulturinstitutionerne skal kunne tilbyde noget relevant, således at eleverne lærer noget. Det stiller krav om passende pædagogik. Lærerne skal på deres side se et formål med dette samarbejde, idet der bruges en del af undervisningstiden. Det kræver en del koordinering. Eleverne skal transporteres fra skolerne til det eksterne læringssted og tilbage. Nogle steder er der afsat penge til dette formål, men ikke alle steder. Er der tale om større afstande, kan det komme på tale at undervise, mens man kører i tog eller bus. Interesserede kan søge yderligere oplysning ved at søge på: Skoletjenestenetværk

Dagen blev afsluttet med gruppearbejde. I et af værelserne var der på gulvet bredt et stort tæppe ud. Som motiv havde det en forstørret udgave af den tidstavle, som kendes fra tidsskriftet Skalk. Hver gruppe fik nu udleveret en genstand, som var typisk fra en bestemt periode. Opgaven var nu at placere genstanden det rigtige sted på dette billedtæppe. Det var både lærerigt og sjovt.

N. P. Fenger

Navne og adresser

Formand	N.P. Fenger, Søbakken 14, 6430 Nordborg, tlf. 74 45 04 30, e-mail: formand@hjortspring.dk
Næstformand	Lisbeth Simonsen, Oldenorvej 6, Dyvig, 6430 Nordborg, tlf. 50 62 43 20, e-mail: naestformand@hjortspring.dk
Kasserer	Sonja Madsen, Ugebjergvej 15, 6430 Nordborg, tlf. 21 81 40 38, e-mail: kasserer@hjortspring.dk
Sekretær	Barbara Mai, Brushøvej 21A, Holm, 6430 Nordborg, tlf. 74 49 19 69, e-mail: post@hjortspring.dk
Øvrige	Åse Ditlefsen Ferrão, Stegvej 2, 6430 Nordborg, tlf. 27 50 10 68, e-mail: post@hjortspring.dk Gunnar Poulsen, Ugebjergvej 22, Svenstrup, 6430 Nordborg, tlf. 60 85 18 07, e-mail: post@hjortspring.dk Johnny Christensen, Runevænget 61, Guderup, 6430 Nordborg, tlf. 22 41 25 21, e-mail: post@hjortspring.dk
Redaktion	Lauget, e-mail: pr@hjortspring.dk
Lindeværftet	Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg
Internet	http://www.hjortspring.dk

Næste nyhedsbrev

Det næste nyhedsbrev udsendes den 2. maj 2017 og eventuelle indlæg skal være indsendt inden den 4. april 2017. Indlæg sendes til: Lauget, e-mail: pr@hjortspring.dk

Hej Alle medlemmer af Hjortspringbådens Laug

der modtager Nyhedsbrevet via e-mail. Vi prøve igen at spare noget porto ved ikke at sende Giro indbetalingskort på kontingentet for 2017 ud til jer. I stedet beder vi jer betale via netbank til vores konto i Sydbank **8011 – 1046480. Kontingent for 2017 er 150 kr.** Sidste betalingsdag er den 1. marts.

Påfør venligst navn på indbetaler i meddelelsesfeltet i netbank hvis du laver en indbetaling for en anden end dig selv.

Hvis du har skiftet adresse og/eller telefonnr., bedes du ligeledes angive dette i meddelelsesfeltet eller sende en e-mail til nedenstående.

Er der nogle spørgsmål er du meget velkommen til at tage kontakt til mig på Laugets mail adresse som er post@hjortspring.dk

Med venlig hilsen

Hjortspringbådens Laug
v/Kassereren Sonja Madsen